

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

מדור הכיכור של השבועון, תחת הכותרת, "הפנתר השחור מחוץ לפנתר", תיאר 24 שעות עם הזמרת השחורה באמריקה, ארתה קיט (ראה: שער). בכיר בדורגלני ישראל, שייט גלור, דיווח על טכס נישואי חברו לנכדתו, יוסף מרימוביץ, תחת הכותרת, "יופלה מרימוביץ - רותי כץ 1:1". בשער הגיליון (כצבע): הזמרת ארתה קיט.

בגיליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה ערותו של מפקד האצ"ל (אירגון צבאי לאומי) הראשון, אברהם ("גידעון") תהומי, תחת הכותרת, "אצ"ל לא היה רביוניסטי". הכתב לענייני המרחב של השבועון תימנע את סיקורו של הצלם האמריקאי הנודע דיויד קאנקר, תחת הכותרת, "ד"ר על עזה". המדור למדע הוקדש לסדרת תגליותיו של המהנדס אלכסנדר זרחין, חלרן ניסויי המתקת מינים בישראל, תחת הכותרת, "גאון במישכן העיני". תיאור ההתקפה האחרונה של אנשי הפידאיון על אומבוס "אגד", בדרך לאילת, פורסם תחת הכותרת, "רם בערכה".

האם רצחה רחל ינאית בן צבי את דהיהאן? * בחינות הבגדות של כנר * דיין כרמטכ"ל ארכיאלוג

עיתונות

"העין הוועמת" נעצה סוף סוף את מבטה בהעולם הזה. השבוע קיבלתי את המכתב הבא, חתום בחתימת ידו של ישראל ברייהודה, שריהפנים:

אני, בגליון מס' 977 של עיתונך נחפרסמה כתבה שהכילה, בין השאר, את הדברים האלה:

"עדות זו של רוזנברג, שפורסמה לפני חודשיים בחוברת פירסומים של מכוון 'דבוס' נסק, יכולה להחשב כעדות בעל הדבר. אולם השבוע נתקבלה דעה שונה לחלוטין מפי אדם מוסמך אחר: אברהם תהומי עצמו, שהודה עתה בקליפורניה.

"תהומי, איש הגנה חזיקי, שהשתתף בשעתו יחד עם רחל ינאית (כיום אשת הנשיא) בתיכונן הריגת פרופסור האוניברסיטה דהיהאן, שנחשד בבגידה בציונות, הביע את דעתו במכתב פרטי, בלשון ש' אינה משתמעת לשתי פנים..."

בגליון 979 של עיתונך נחפרסם מיכתב למערכת בזו הלשון:

"נדהמתי לקרוא על... השתתפותה של מרת רחל בן צבי בתיכונן רצח הד"ר דהיהאן. הפירסום הזה פוגע קשה לא רק

בבית הנשיא בלבד, היקר והמכובד על כולנו, אלא בכל אורח בישראל ובכל יהודי באשר הוא יהודי.

"עליכם לתקן את השגיאה הפטלית ש' עשיתם בהבאת הדברים."

על מכתב זה העירה המערכת לאמור: "העולם הזה אינו נותן הערכה, אלא רק מציין עובדות. רחל ינאית היתה אחת מארבעת האנשים שהשתתפו בפועל ב' הריגת דהיהאן. שלושת האחרים: אברהם תהומי, ישראל שוחט ויעקב פת המנוח, שנפטר בחודש שעבר."

בתוקף סמכותי לפי סעיף 17 לפקודת העיתונות, ומאחר ויש לי יסוד להאמין כי העובדות המתוארות בכתבתכם וב' הערכתכם המצוטטת לעיל אינן אמת, הריני מבקש בזה לפרסם בגליון הבא של עיתונך, במקום בולט בעמוד 2, בו מתפרסמים המיכתבים למערכת, הכחשה לאמור: —

"רחל ינאית לא היתה בין האנשים ש' השתתפו בפועל בהריגת דהיהאן, כן לא היה ביניהם ישראל שוחט ולא יעקב פת המנוח."

בכבוד רב, י. ברייהודה, שריהפנים על כך השכתי לשריהפנים במיכתב הבא:

"למר ישראל ברייהודה, שריהפנים, השלום —

"תמהתי מאוד לקבל את מיכתבך, כי עד כמה שידוע לי זוהי הפעם הראשונה ששרי ישראלי משתמש בסעיף גושן זה, שחוקק עליידי השלטון הזר בארץ, במי חד כדי לכפות על עיתוני הנשיטבס את

פירסום הודעותיהם של שליטונותיהם הקולוניאליים. סעיף זה מעורר זכרונות גוים בלב כל עיתונאי. מזור השימוש בו דווקא בידי שר המיניג את תנועת הפוע' לים, שהיה צריך להיות רחוק מסיגנון של מושל-מחוז מנדטורי.

"הייתי מציע לך לשקול עקרונות מחדש אם רצוי השימוש בסעיף זה, שיכניס את סיגנון המיניג הקולוניאלי לחיי המדינה. אשר לגופו של עניין, לא היה שום צורך בפקודה זו. הריגת דהיהאן בוצעה על ידי ההגנה, על דעתם של המוסדות העליונים של היישוב של אז, ואין כל ספק שחלק ניכר מדעת-הקהל ביישוב הסכים למעשה. עובדה זו הובלטה בוויכוח שהתנהל על נושא זה בעתון.

"אילו נאמר לנו בפשטות כי אשת ה' נשיא, שכבודו יקר לכולנו, מכחישה את העובדות שפורסמו בתוס'לב, היינו ברצון בדקים את כל הפרשה בחקירה כוללת ומקיפה נוספת. אין לנו שום עניין לעזות את האמת לצד זה או אחר, וכל ענייננו הוא לגלות את האמת ההיסטורית.

"העולם הזה נוהג מאז ומתמיד, כדבר מובן מאליו, לפרסם כל מיכתב הנוגע ל' תיקון עובדות ולהבעת דעות הנוגדות את מה שפירסם.

"עתה הטלתי על חוליית-מחקר של ה' מערכת להדור לעובי הקורה של כל פרי ש' הריגת דהיהאן, ואנו נניח לפני הקור' אים ללא משא-פנים את תוצאות החקירה לכשתושלם.

"אולם חוק הוא חוק, ועל כן, בתוקף החוק ובתוקף הצו, אני מפרסם במקום נכבד בעמ' 2 של הגליון, את ההודעה הבאה: רחל ינאית לא היתה בין האנשים שהשתתפו בפועל בהריגת דהיהאן. כן לא היה ביניהם ישראל שוחט ולא יעקב פת המנוח."

לוי אשכול

חינוך

ועלי גומי

המיקרה טושטש, שום ידיעה לא הסתנ' נה לציבור. אולם הוא היה סנסציוני למדי: בשעת בחינות בגרות, באחד מבתי הספר התיכוניים בארץ, מתה השנה אחת התלמידות מרוב התרגשות. כנראה כתוצ' אה של מחלת-לב. החודש פירסם הד' החינוך, ביטאון ציבור המורים, רשימה של מפקחי-בחינות, שיכולה להסביר את סיבת ההתרגשות הקטלנית.

כתב הד' ישראל צבי כנר * בגאווה: "גם המפקחים נגישים לבחינות. בהגיגות מסויימת... אני מסתפר, מתגלה ומתלבש בבגדי החג — ובנעלי קרפ או גומי... כדי שהתלמידים לא יבחינו בנוכחותי בזמן שאני נאלץ להופיע פתאום לפני אחד מהם ותופסו בשעת קלקלתו!"

בעד הקרחת. דרכי הקלקלה רבים. כך קרה לא פעם לתלמיד שסירב להסיר את כובעו, בטענה שיש לו קרחת והוא מתבייש. "קיבלתי את הטענה, אולם ב' אמצע הבחינה שמתי לב שהתלמיד בעל הקרחת מוריד מפעם לפעם את כובעו, מחזיקו ביד ומחזירו לראשו. בהפגנות אלה

* אביו המנוח של שדר הרדיו וקרין הטלוויזיה דן כנר.

"העולם הזה" 984
תאריך: 22.8.1956

הבחנתי שאין לו בכלל קרחת. ניגשתי אליו ולקחתי את הכובע — ובפנים שפע של נוסחות במתימטיקה."

אולם קשה לרמות איש כמו כנר. אין הוא מרשה לתלמידים לצאת לבית-השי' מוש בשעת הבחינה. "כי גם בזה הם צריכים להראות את בגרותם, ולהתאפק". כדי שלא ישאלו אותו שאלות ביחס לחור' מר, הוא רגיל להכריז על עצמו כעל מורה להתעמלות, שאינו יודע כלום.

לא כל המפקחים הם כל כך פקחיים. לתלונן כנר, בעצב: "במקום להשגיח ב' שבע עניינים, הם מעניינים בספר, עיתון, שאלון, מציצים לתוך מחברות הבוחנים, מסתכלים דרך החלון החוצה ונותנים ל' תלמידים את ההזדמנות להיעזר בדרכים המקובלות."

בילדש וריגור. וידוי מאלף זה של המפקח לא מצא חן בעיני כל חברי. לפי חות אחד מהם, ברוך ששון, חגר את מתניו להתקפת-נגד: "אני שואל אם פיקור' חנו הוא בחינת שוטרים, המצווים על דר' כי בילוש וריגור, ואם תפקידנו להלך אי' מים על תלמידנו?"

אומנם, אומר ששון, יש מפקחים "הר' אים את כל עולמם בהטלת אימה על ה' נבחנים... ובהכשלתם. שמש הפך לזוועה". אולם קיימת הוראה מפורשת של מחלקת' החנוך האוסרת על המפקחים לטילל בין הנבחנים, והוראה אחרת המאפשרת לנבחן לצאת מחדר הבחינה. מלגלג ששון: "ד"ר כנר יודע בוודאי שמחמת התרגשות חל' שיבוש מעיים אצל פלוגי, או יש ותלמי' דה נזקקת מטעמים ידועים לצאת לרגע. חוץ מזה, מה הטעם להפשיט את מעילי התלמידים, כפי שדורש כנר? מה יעשה ד"ר כנר לגבי התלמידות, שיש להן כלים מכלים שונים להצניע בהן פתקים?"

אולם הוויכוח הוא עקרוני. שואל ששון: "הרצויים לנו מפקחים-בנעלי-גומי, או מפקחים שיחסם אומר כבוד לבחינה ו' לנבחן, היודעים להשיב, לא בטון של נימוס ונזעם לפניויותיהם של תלמידנו ה' באים לבחינות הבגרות לאחר שביעות רבים של עמל וגיעה רבה, ובחרד-ז' קודש?"

אנשים

● שני חיילי צה"ל שירדי השבוע ל' התרחץ בלוויית חברותיהם, במקום עובד בחוף, מדורס למלון אכדיה, וכו' להגשמת חלום המנקר בלבו של כל טוראי. בעודם מתרחצים הגיעה למקום מכוניתו של ה' רמטכ"ל ומתוכה יצא הנוסע היחיד, רבי' לוף מ'שה ד'ין, שהתפשט, סגר את מדיו בתוך המכונת, הוציא מארגו הכלים את' חפירה צבאי מתקפל, טיפס על צלע הצוק המשקיף על הים ותחל חופר בכל חוץ ב' אבן-החול הקשה. במשך שלוש שעות רצו' פות שכבו שני הטוראים פרקדן והשתופו באור השמש, והסתכלו במפקדם העליון, הלבוש רק במכנסייהתעמלות לבנים, ש' עבד בקדחתנות בעמידה, בכריעה ובשכי' בה, ללא רגע של הפסקה, עד שנעלמה קרן-האור האחרונה. מפעם לפעם התכופף הרמטכ"ל, בחן את האבנים, בחפשו כנר' אה אחרי מציאות ארכיאלוגיות.

● שרת-החוף גולדה מאיר, בשיחה עם עיתונאי בריטי על האפשרות שהחל' טות ועידת לונדון לא יכללו הכרה בזכרת ישראל למעבר בתעלת סואץ: "לישראל גב חזק מאוד. אולם ייתכן שזה יהיה הקש שישבור את הגב."